

Реферат на тему: "Образ скупого в українській та всесвітній літературі"

Тематично-літературні

РЕФЕРАТ

на тему:

Образ скупого

в українській та всесвітній літературі

В різні часи через художню літературу зображувалися різноманітні людські вади, до їх числа потрапляє не один раз і така негативна риса як скупість, жадоба, ненаситність, зажерливість. У художній літературі різних часів і народів виникали яскраві образи скупих та користолобців, людей пожадливих на матеріальні достатки. Яскравим прикладом таких образів виступають у світовій та українській літературах всесвітньовідомий пан Гобсек французького письменника Бальзака, пан Плюшкін українсько-російського письменника Гоголя, герої твору "Сто тисяч" і багато інших.

Що об'єднує цих негативних персонажів?

Так, для Гобсека не існує жодних задоволень, крім усвідомлення наявності свого багатства. Гобсека вбиває власна ж ідея про всевладність золота та його неперевершену самоцінність. Він настільки боявся втратити свої надбання, що непомітно для себе знищив їх у фізичному розумінні: дорогі тканини, посуд, картини — все зіпсувалося, все виявилось втраченим для світу. Якщо зважити на наявність авторського задуму, цей зумисний зовнішній абсурд — природне завершення подібного ставлення до життя.

Автор "Гобсека" Бальзак суворо та безжально засуджує жагу накопичення і власне процес збагачення людини. Ані Гобсеку, ані іншим не приносить золото щастя. І хай образ Гобсека — гранічний випадок, він свідчить, до чого призводить шлях користолобства, а художня майстерність письменника робить це застереження ще переконливішим.

Якщо розглядати герою Гоголя Плюшкіна, то цей персонаж — скупиться по-дрібному. Не випадково "плюшкінами" називають часом людей, що не бажають викинути вчорашню газету чи щось подібне: з Гобсеком їх порівнювати не стане ніхто. У цьому образі узагальнено риси приватновласницької психології, доведені до абсурду.

В українській літературі образом скупого виступає Терентій пузир з комедії І. Карпенка-Карого "Хазяїн".

Мільйонер Пузир ступив на сходинку власників, які володіють тисячами десятин землі, господарство складається з кількох економій. На його степах випасаються тисячні отари овець. Управляти хазяйством йому допомагає штат приказчиків та економів. У нього служить навіть іноземний фахівець з вівчарства. "Княжество! Ціле княжество", — каже про його володіння Маюфес, бо три дні їхав він Пузиревою землею.

Крім того, Пузир придбав вагу в суспільстві, бо його обрали в земську управу, і він став членом правління банку. Але всі ці здобутки не можуть зупинити Пузиреве прагнення до ще більшого збагачення. Він ненажерливий. І ця жадоба збагачення не дає йому спокою. Йому властиві ті ж самі риси, що й дрібним власникам: жадібність, хвороблива скнарість, дріб'язковість. На всьому він прагне заощадити, всіх одурити. Маючи неосяжні володіння, він торгується за кожну копійку.

Пузир — це хижак у людському втіленні. Він нещадно і жорстоко експлуатує людей, що найнялися до нього на роботу. За допомогою своїх управителів робить людей бідними, одбираючи у них землю, і тим самим перетворюючи їх у дешеву робочу силу. А згодом створює їм такі умови праці, що люди не витримують та тікають, залишаючи свій заробок у хазяйській кишені. Звісно, що для останнього — це добрий комерційний гендель. А ставиться до робочого люду він гірше, ніж до скотини. Годує людей таким хлібом, що і в горло не лізе, бо "поки свіжий, то такий глевкий, що тільки коники ліпить", а коли зачерствіє, "тоді такий твердий, як цегла — і собака не вкусить". Більше того, цей мільйонер обурюється на економа за те, що він платить робітникам по 35 копійок за день, а не по 25. Це ж який збиток хазяйству! Задля прибутку він вдається і на шахрайські махінації. Скнарість проявляє Пузир і в ставленні до самого себе. Згадаймо, наприклад, його знаменитий "халат мільйонера" та кожух, який "аж торохтить". "Нового купувати не хоче, а від цього халата і від кожуха, повірте, смердить". І хоча Пузир вважав, що його і в рогожі впізнають, а все ж у цьому кожусі Терентія Гавриловича не пускали у земський банк. Щоб придбати йому новий халат, дружині треба було його обдурити, бо від себе подарувати не могла через те, що Пузир гнівався: "...такий розход зробила, та ще гроші брала крадькома". Треба було зробити так, "щоб він зразу побачив, що вещь дорога, а продається дешево!" Не зміг побороти свою жадібність навіть тоді, коли треба було платити свідкам за брехливі свідчення, хоча ті свідчення — єдине, що змогло врятувати його від острогу. Коли його спіткала тяжка хвороба, і Пузир довідався, що збираються послати за лікарем, він почав благати: "Не треба. Фельдшера краще... Ой, фельдшера. Лікаря не треба. Адже лікареві доведеться заплатити більше". Пузир — людина неосвічена, з дуже обмеженим світоглядом. Газети у нього в домі читає тільки дочка Соня, він же не читає нічого, крім листів. Коли між ним і Золотницьким зайшла мова про те, щоб пожертвувати гроші на встановлення пам'ятника першому українському поетові, Пузир відповів: "А Котляревський мені без надобності". У мозку Пузиря панують думки про хазяйство і прибуток. Як підмітив лікар: "Хазяйство або смерть — такий девіз!" І таки хазяйство та жадібність згубили цього мільйонера. "У чоловіка двадцять дві тисячі кіп однієї пшениці — ну і треба ж йому гнатись за гусьми, що скубли одну копу!" Погнавшись, він упав і відбив нирки. Лікуватись не захотів, вважав, що все обійдеться, але не обійшлося. Пузир реалізував своє символічне прізвище — його життя луснуло, як бульбашка.

На образах Гобсека, Плюшкіна, Пузиря автори показали, що не можна жадібністю і матеріальним світом обмежувати коло своїх інтересів, замикати свої ідеали лише на

добробуті. Людина — сотворіння більш високе і більш праведне. То ж чи варто присвячувати своє життя служінню речам, які ти не в змозі використати за своє життя сам.

Гобсек вигукував: "Золото! Потоки золота. Щоб задовольнити наші примхи потрібен час, потрібні матеріальні можливості і зусилля. У золоті все це є у зародку, і воно насправді дає все". Але час показує, що Гобсек і йому подібні рано чи пізно стають самотніми, нікому не потрібними, втратившими друзів, самого себе, і, зрештою, саме життя.